

Ι Δ Ρ Υ Μ Α Ο Ι Κ Ο Ν Ο Μ Ι Κ Ω Ν & Β Ι Ο Μ Η Χ Α Ν Ι Κ Ω Ν
Ε Ρ Ε Υ Ν Ω Ν
FOUNDATION FOR ECONOMIC & INDUSTRIAL RESEARCH

**Τριμηνιαία Έκθεση για την Ελληνική
Οικονομία
02-2013**

9 Ιουλίου 2013

Η ελληνική οικονομία εκ νέου σε σημείο καμπής

ο Συνεχής βελτίωση στα «δίδυμα ελλείμματα» την τελευταία τριετία, που αποτελούσαν διαχρονικά τον καθρέφτη των αδυναμιών και παθογενειών της ελληνικής οικονομίας:

- Περαιτέρω περιορισμός δημοσιονομικού ελλείμματος τους πρώτους μήνες του 2013 → απολύτως ορατή η επίτευξη πρωτογενούς πλεονάσματος
- Το έλλειμμα του εξωτερικού τομέα περιορίζεται δραστικά
- Αποκλιμάκωση τιμών

ο Θετικές εξελίξεις, τρέχουσες ή επικείμενες:

- Ανάκαμψη διεθνούς επενδυτικού ενδιαφέροντος
- Συμφωνίες για μεγάλα έργα (TAP), κινητικότητα στις αποκρατικοποιήσεις
- Τουρισμός

ο Υφίστανται όμως σημαντικοί ανασχετικοί παράγοντες:

- Ισχυρή ύφεση εγχωρίως και το τρέχον έτος, από: μείωση εισοδήματος νοικοκυριών, αυξανόμενη ανεργία, περιστολή δημοσίων δαπανών
- Μη ευνοϊκό διεθνές περιβάλλον (επιβράδυνση παγκόσμιας οικονομίας)
- Αδυναμία στην εφαρμογή δομικών μεταρρυθμίσεων

Κομβικός ανασχετικός παράγοντας η καθυστέρηση στο πεδίο των δομικών μεταρρυθμίσεων

- ο Όπως έχει τονιστεί στο παρελθόν, στην ακολουθούμενη στρατηγική κυριαρχεί συνήθως η λογική της «επόμενης δόσης», με έμφαση στα δημοσιονομικά ζητήματα «αιχμής» → απουσιάζει ο μέσο-μακροπρόθεσμος σχεδιασμός πολιτικής
- ο Οι όποιες σχετικές θετικές εξελίξεις έως τώρα υλοποιήθηκαν με αργούς ρυθμούς, χωρίς δυναμισμό, ακόμα και σε σημαντικά θέματα
- ο Τροχοπέδη οι πιέσεις που ασκούνται από ομάδες συμφερόντων
- ο Όμως και από την πλευρά των διεθνών εταίρων φαίνεται να προκρίνεται η προσαρμογή μέσω βαθιάς ύφεσης, παρά με την απάλειψη βασικών παθογενειών της ελληνικής οικονομίας

Χωρ ς ουσ αστ κές τομές η ελλην κή ο κονομ α θα συνεχ σε να μετασχηματ ζετα με πολύ αργό ρυθμό → ελλοχεύε ο κ νδυνος μ ασ μεγάλης περ όδου με ανα μ κούς ρυθμούς ανάπτυξης

Κύριες περιοχές δομικών μεταρρυθμίσεων με υστερήσεις / αδυναμίες

- Αδυναμία διαμόρφωσης απλού, σταθερού, διαφανούς φορολογικού συστήματος
- Ασαφές θεσμικό πλαίσιο (γραφειοκρατία – πολυνομία)
- Εγκατάσταση πληροφοριακών συστημάτων στις δημόσιες υπηρεσίες και μεταξύ τους διασύνδεση
- Περιορισμένη / ασύμμετρη απελευθέρωση αγορών προϊόντων – υπηρεσιών
- Στους τομείς της υγείας και της εκπαίδευσης, οι υπηρεσίες παραμένουν χαμηλής ποιότητας και με σχετικά υψηλό κόστος

Έλλειψη μεταρρυθμιστικής δυναμικής

- Ενώ κανείς δεν μπορεί να αναμένει ότι μια οικονομία θα μετασχηματισθεί πλήρως μέσα σε 3 ή 4 χρόνια, θα έπρεπε να είχαν υπάρξει πολύ περισσότερα αποφασιστικά βήματα προς αυτή την κατεύθυνση, ώστε να σηματοδοτηθεί με σαφήνεια και η μελλοντική πορεία
- Θα νόμιζε κανείς ότι το πολιτικό σύστημα, οι εξωτερικοί εταίροι αλλά και μεγάλα τμήματα της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας αποδέχονται ευκολότερα τη λύση της προσαρμογής μέσω της βαθιάς ύφεσης και όχι με ενεργές πολιτικές που θα απαλείψουν τις βασικές παθογένειες της οικονομίας

Παράγοντες διαμόρφωσης προοπτικών μεσοπρόθεσμα

- ο Υψηλότερη της αναμενόμενης ύφεση (~ -5%)
 - Οι συνθήκες αβεβαιότητας, λόγω διαδοχικών δομικών αλλαγών, δεν επιτρέπουν σχετικά ασφαλείς προβλέψεις από νοικοκυριά-επιχειρήσεις
 - Σημαντικά περιθώρια επίδρασης από την πλευρά της οικονομικής πολιτικής στο ρυθμό ανάπτυξης, ιδιαίτερα με ορίζοντα το 2014
- ο Ρυθμός υλοποίησης μεταρρυθμιστικού προγράμματος
- ο Αποφυγή χαλάρωσης προσπάθειών από το πολιτικό και οικονομικό σύστημα, υπό την ψευδαίσθηση ότι παρήλθε ο κίνδυνος οικονομικού εκτροχιασμού
- ο Προσεχείς αξιολογήσεις ελληνικού προγράμματος από την τρόικα
 - Έμφαση στις μεταρρυθμιστικές πρωτοβουλίες
 - Εγκατάλειψη εμμονής σε αυστηρή επίτευξη δημοσιονομικών δεικτών
- ο Ταχύτητα αποκατάστασης ρευστότητας

Προτεραιότητες οικονομικής πολιτικής

Υπό την προϋπόθεση ότι οι μεταρρυθμίσεις υλοποιούνται και η δημοσιονομική προσαρμογή παραμένει σε γενικές γραμμές εντός στόχων, σαφής δέσμευση από την τρόικα για περαιτέρω ελάφρυνση του δημοσίου χρέους

- Ελάφρυνση ανάλογη της πορείας των μεταρρυθμίσεων και των αναπτυξιακών μέτρων, όχι μόνο της δημοσιονομικής προσαρμογής

Επισκόπηση Τριμηνιαίας

Η ύφεση στην Ευρωζώνη διατηρείται

Α΄ τρ μήνο 2013

-

- Διατήρηση ύφεσης στην Ευρωζώνη (-1,1%) εξαιτίας της γρήγορης δημοσιονομικής προσαρμογής
- Ήπια αύξηση ΑΕΠ στις ΗΠΑ (1,8%) με κινητήριο μοχλό την ανάπτυξη του στεγαστικού τομέα
- Στασιμότητα σε Ιαπωνία με αύξηση δημόσιων επενδύσεων και χαλαρή νομισματική πολιτική
- Οριακή επιβράδυνση ρυθμού ανάπτυξης στη Κίνα (7,7%) με βασική κινητήρια δύναμη την ανάπτυξη της εγχώριας κατανάλωσης

Βασ κότερο Κ νδυνο :

- Μορφή τραπεζικής ενοποίησης στην Ευρώπη και πιθανή αρνητική επίδραση στις επενδύσεις σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα
- Προσεχείς διαπραγματεύσεις στις ΗΠΑ σχετικά με τον δημοσιονομικό προϋπολογισμό του 2014

Αν και η παγκόσμια ανάπτυξη σταθεροποιείται (;)

Προβλέψεις για το σύνολο του 2013:

- Ρυθμός μεγέθυνσης ΑΕΠ στην **παγκόσμια οικονομία: 3,1%** (από 3,0% το 2012), με ενδεχόμενη αναθεώρηση επί τα χείρω
- Επιβράδυνση ανάκαμψης σε **ΗΠΑ (1,9%)** και **Ιαπωνία (1,4%)**
- Οριακή άμβλυση ύφεσης στην **Ευρωζώνη -0,4%** (έναντι -0,6% το 2012)
- Περαιτέρω διεύρυνση **ανεργίας** στην **EZ-17** στο **12,2%** (10,1% το 2011)
- Ισχνή επιτάχυνση ανάπτυξης στη **Κίνα 8,0%** (από 7,8% πέρυσι)

Τρέχουσες εξελίξεις

- Βασικές εξελίξεις στο πολιτικοοικονομικό περιβάλλον:
 - **Υλοποίηση δημοσιονομικών μέτρων-διαρθρωτικών αλλαγών** που αποφασίστηκαν στα τέλη του 2012 (μείωση μισθών-επιδομάτων στο δημόσιο τομέα και συντάξεων, αλλαγές στις απολύσεις, νέο φορολογικό σύστημα).
 - **Ανακεφαλαιοποίηση τραπεζών - Επιστροφή καταθέσεων**
 - **Ολοκλήρωση διεργασιών για τη συνέχιση της χρηματοδότησης**, χωρίς παρατεταμένες διαπραγματεύσεις και πολιτικές αναταράξεις εγχωρίως.
 - **Εστίαση στην υλοποίηση μεταρρυθμίσεων**, κυρίως στο δημόσιο τομέα (συγχωνεύσεις-καταργήσεις δημόσιων φορέων, κινητικότητα-απολύσεις εργαζομένων)

Αλλά και :

- Κυβερνητική αναδιάρθρωση
- **Απότομη όξυνση αβεβαιότητας** στην Ευρωζώνη,
- **Καίριες ενέργειες για την θωράκιση του τραπεζικού συστήματος** στην Ελλάδα από την αναδιάρθρωση στην Κύπρο με μη συμβατικά μέσα.
- Αλλά αβεβαιότητες ως προς το μηχανισμό διάσωσης τραπεζών στο μέλλον
 - Πλήττει η ελκυστικότητα και η αξιοπιστία συνολικά των ευρωπαϊκών τραπεζών

Μικρή επιβράδυνση ύφεσης στις αρχές του τρέχοντος έτους

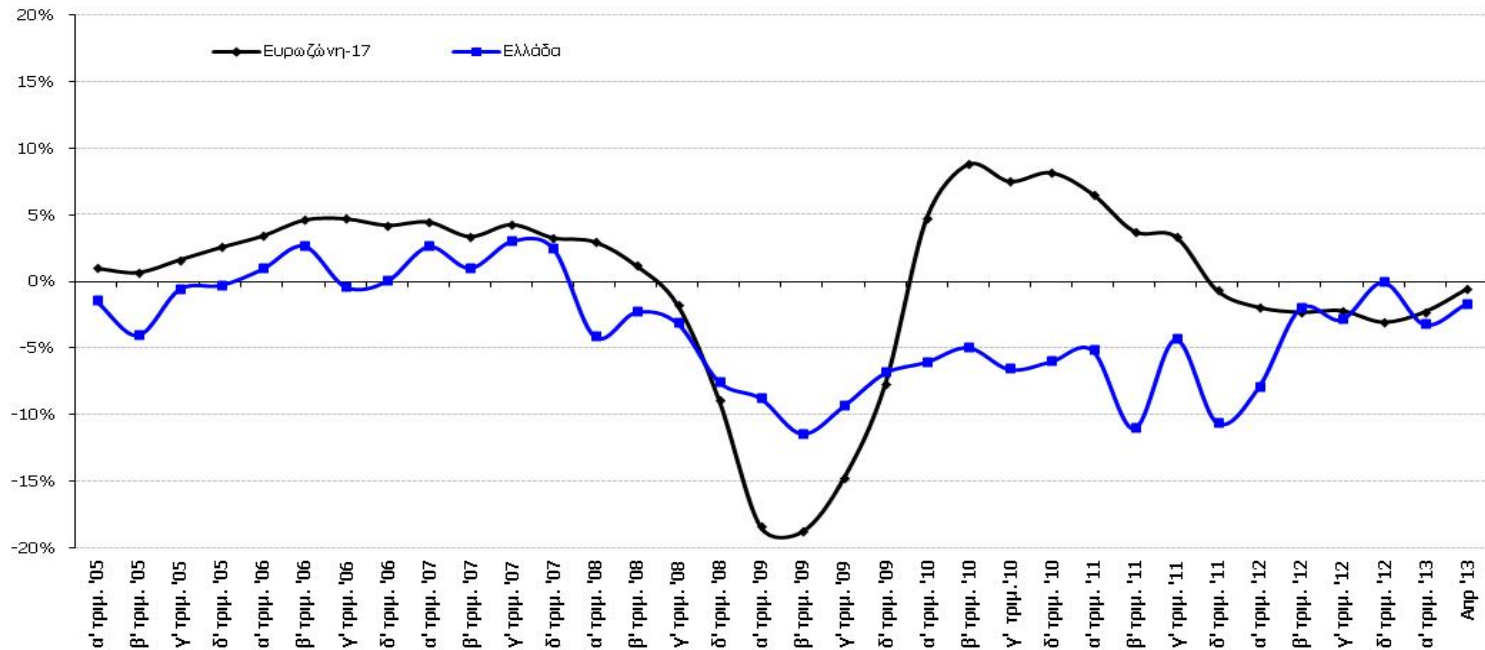
- Πτώση ΑΕΠ (Ιαν.-Μαρ. 2013): **-5,6%**, όση στο προηγούμενο τρίμ.(-5,7%) αν και ελαφρώς μικρότερη του α' τρίμ.'12 (-6,7%)
 - Η **σημαντική υποχώρηση της κατανάλωσης των νοικοκυριών** (-8,7%, από 9,6% πέρυσι) **βασικός προσδιοριστικός της ύφεσης**, αντανακλώντας τις επιπτώσεις από δημοσιονομικά μέτρα – αυξανόμενη ανεργία, στο εισόδημα
 - **Εκτεταμένες περικοπές στη δημόσια κατανάλωση (-7,0%)**, αντί ανόδου 1,4% στο α' τρίμ. 2012
 - **Ισχνή άνοδος επενδύσεων για δεύτερο τρίμηνο** (+5,1% από -31,1% πέρυσι), λόγω διαφορών στο σχηματισμό αποθεμάτων πέρυσι και φέτος
 - Άλλωστε οι επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου περιορίζονται (-11,4%)
 - **Σε πτωτική τροχιά οι εξαγωγές** (-2,6%), παρότι **αυξήθηκαν οι εξαγωγές αγαθών** (+4,9%) – ευρύτερη **υποχώρηση εισαγωγών** (-7,8%) (μείωση ελλείμματος εξωτερικού τομέα σε μόλις €2,8 δισεκ.

Ικανοποιητική δημοσιονομική πορεία: περιορισμός ελλείμματος ΚΠ (πεντάμηνο 2013) λόγω μικρότερων πληρωμών τόκων

- **Έλλειμμα Κρατικού Προϋπολογισμού: €3,8 δισεκ. στο πρώτο πεντάμηνο φέτος (από €10,8 δισεκ. πέρυσι),**
 - **Περιορισμός πρωτογενούς ελλείμματος στα €970 εκ. (από €2,35 δισεκ. στην ίδια περίοδο του 2012)**
- Προήλθε από χαμηλότερες **πληρωμές για τόκους λόγω PSI** (€1,3 δισεκ. από €7,0 δισεκ.) και €1,7 δισεκ. **λιγότερες πρωτογενείς δαπάνες**
- **Έσοδα: -2,5% (-€500 εκ.), έναντι ετήσιου στόχου -0,9%.**
 - Δεν έγιναν όμως οι προγραμματισμένες επιστροφές (€555 εκ.) ενώ τα έσοδα του ΠΔΕ ήταν κατά €228 εκ. περισσότερα του στόχου στο πεντάμηνο

Περιορίζεται η συρρίκνωση της βιομηχανικής παραγωγής

Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής

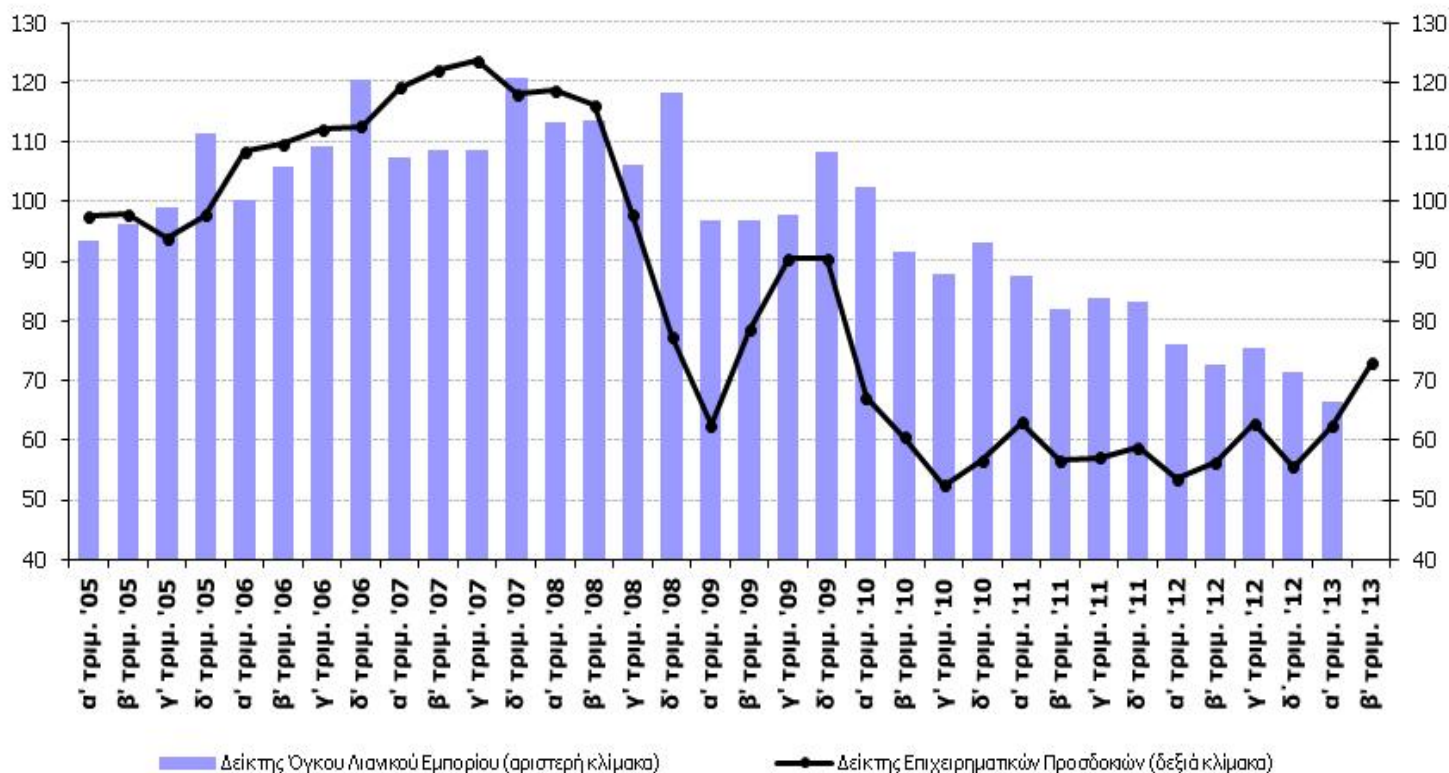

α' τετράμηνο 2013: -3%

α' τετράμηνο 2012: -6,7%

Απρίλιος 2013: -2,8% έναντι -6,7%

Νέα κάμψη για το Λιανικό Εμπόριο αλλά βελτίωση του δείκτη επιχειρηματικών προσδοκιών

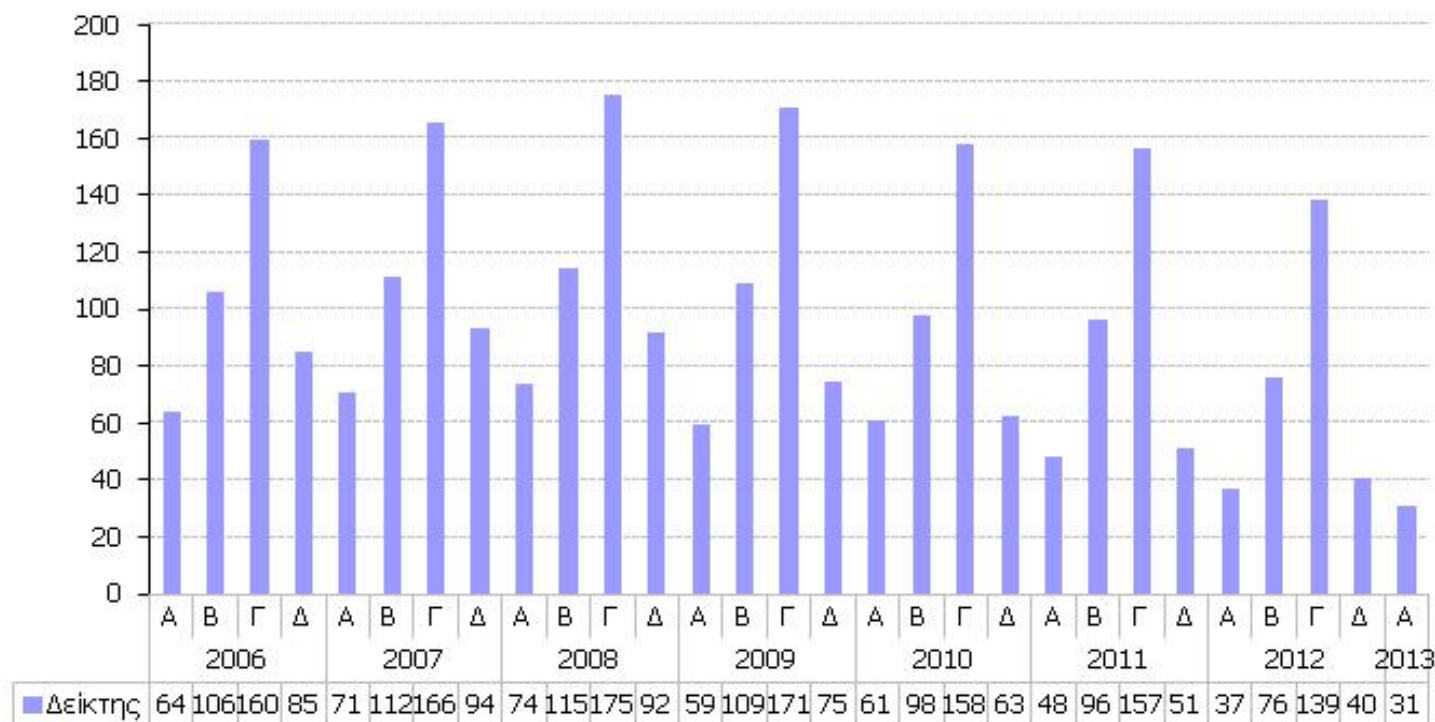
Το χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων ετών

α' τετράμηνο 2013: -12,9%

α' τετράμηνο 2012: -13,2%

Κύκλος εργασιών σε υπηρεσίες συνεχίζει την καθοδική πορεία αν και σε πολλούς κλάδους ο ρυθμός μείωσης επιβραδύνεται

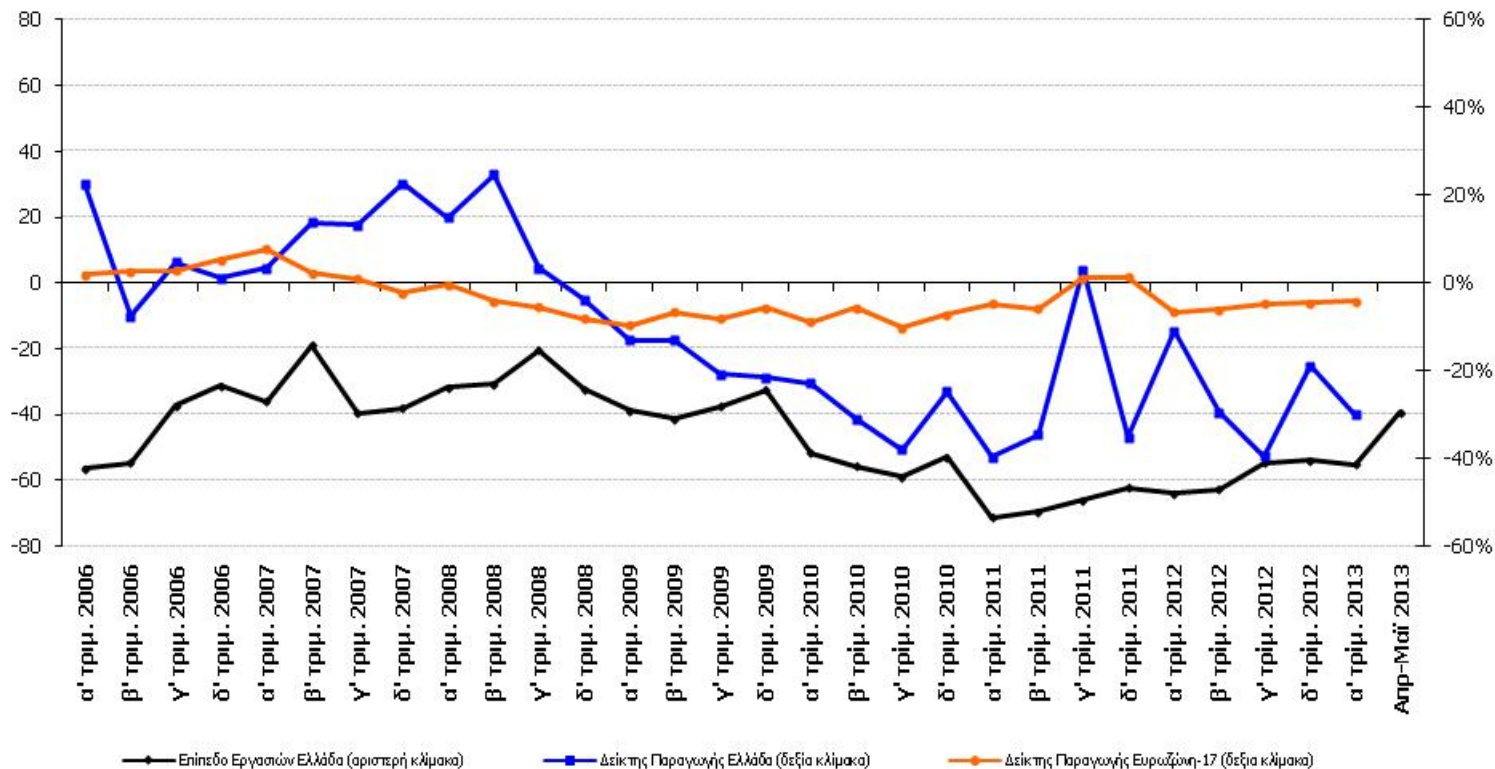
Δείκτης Κύκλου Εργασιών σε Δραστηριότητες Υπηρεσιών Παροχής Καταλύματος και Εστίασης

α' τρίμηνο 2013: -16,9%
α' τρίμηνο 2012: -24%

Κατασκευές: Περαιτέρω επιδείνωση του δείκτη παραγωγής το α' τρίμηνο του 2013, 75% κάτω σε σχέση με 2005

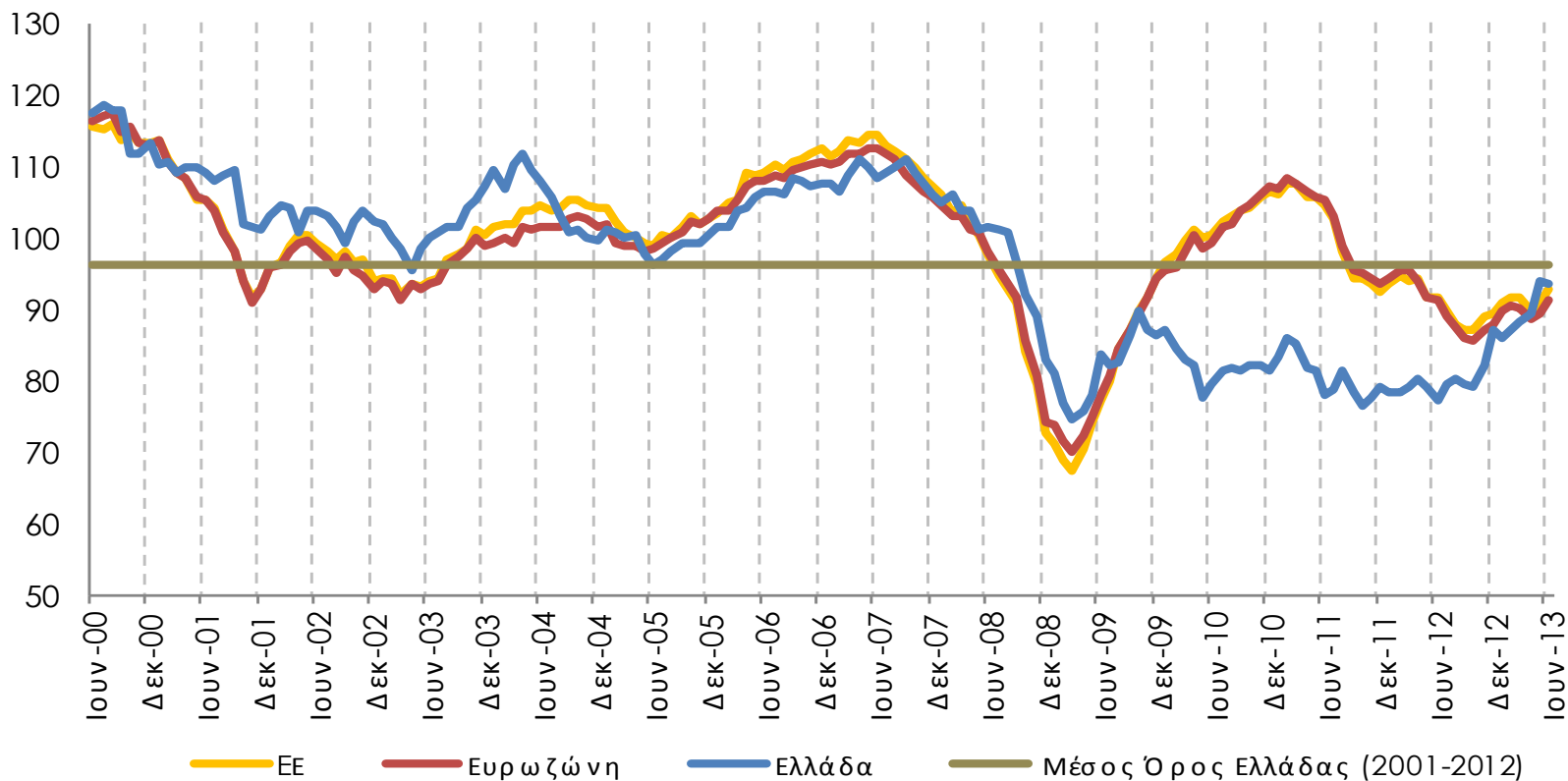
**Δείκτης Παραγωγής στις Κατασκευές και Δείκτης Επιπέδου Εργασιών
(τριμηνιαίες μεταβολές)**

α' τρίμηνο 2013: -30,2%
α' τρίμηνο 2012: -11%

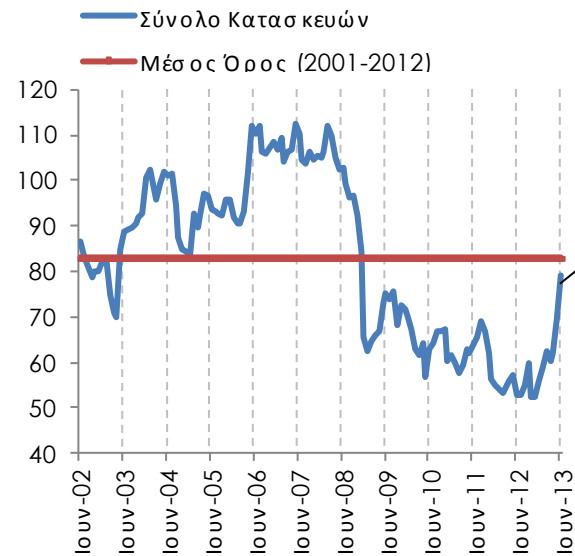
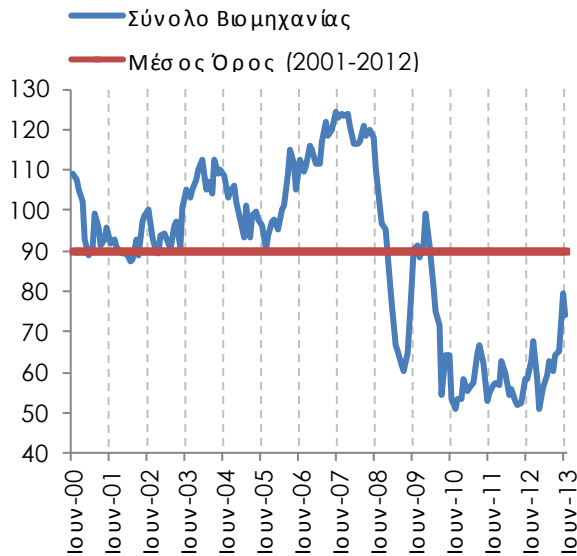
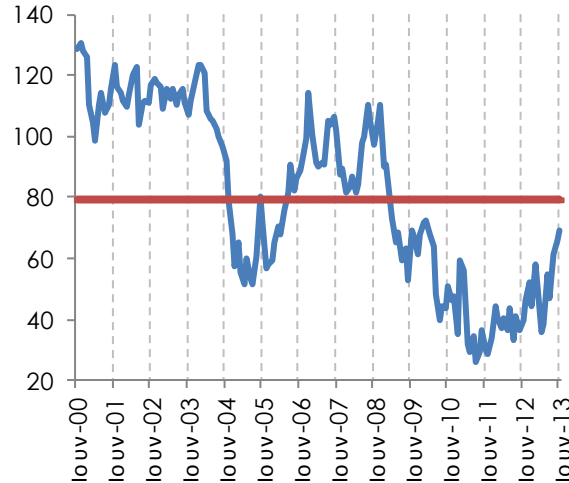
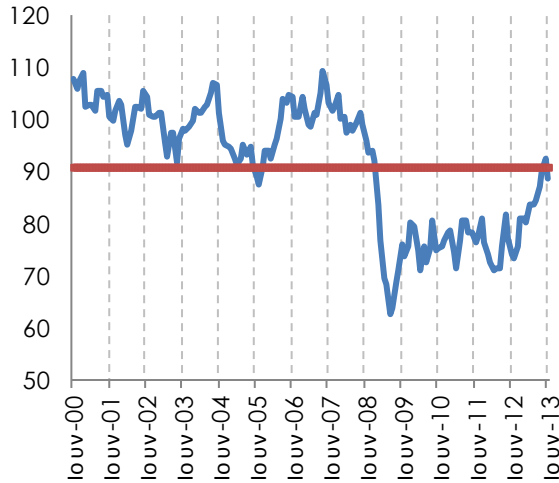
Σταθερή βελτίωση οικονομικού κλίματος εντός του 2013

Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Πηγή: IOBE, European Commission

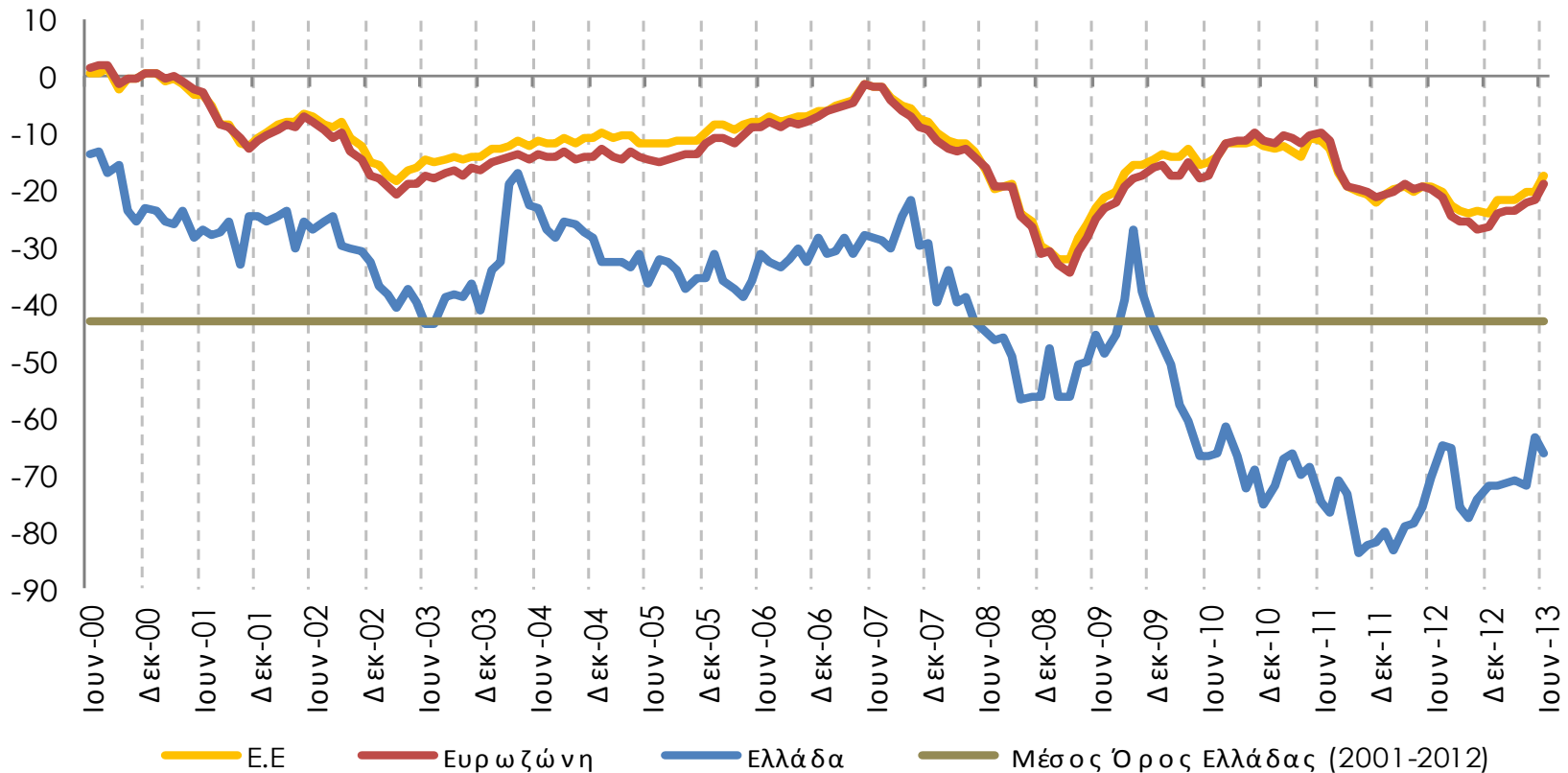
Οι πολύ απαισιόδοξες επιχειρηματικές προσδοκίες αμβλύνονται σε όλους τους τομείς

Σημαντική βελτίωση σε Ξενοδοχεία τον Ιούνιο

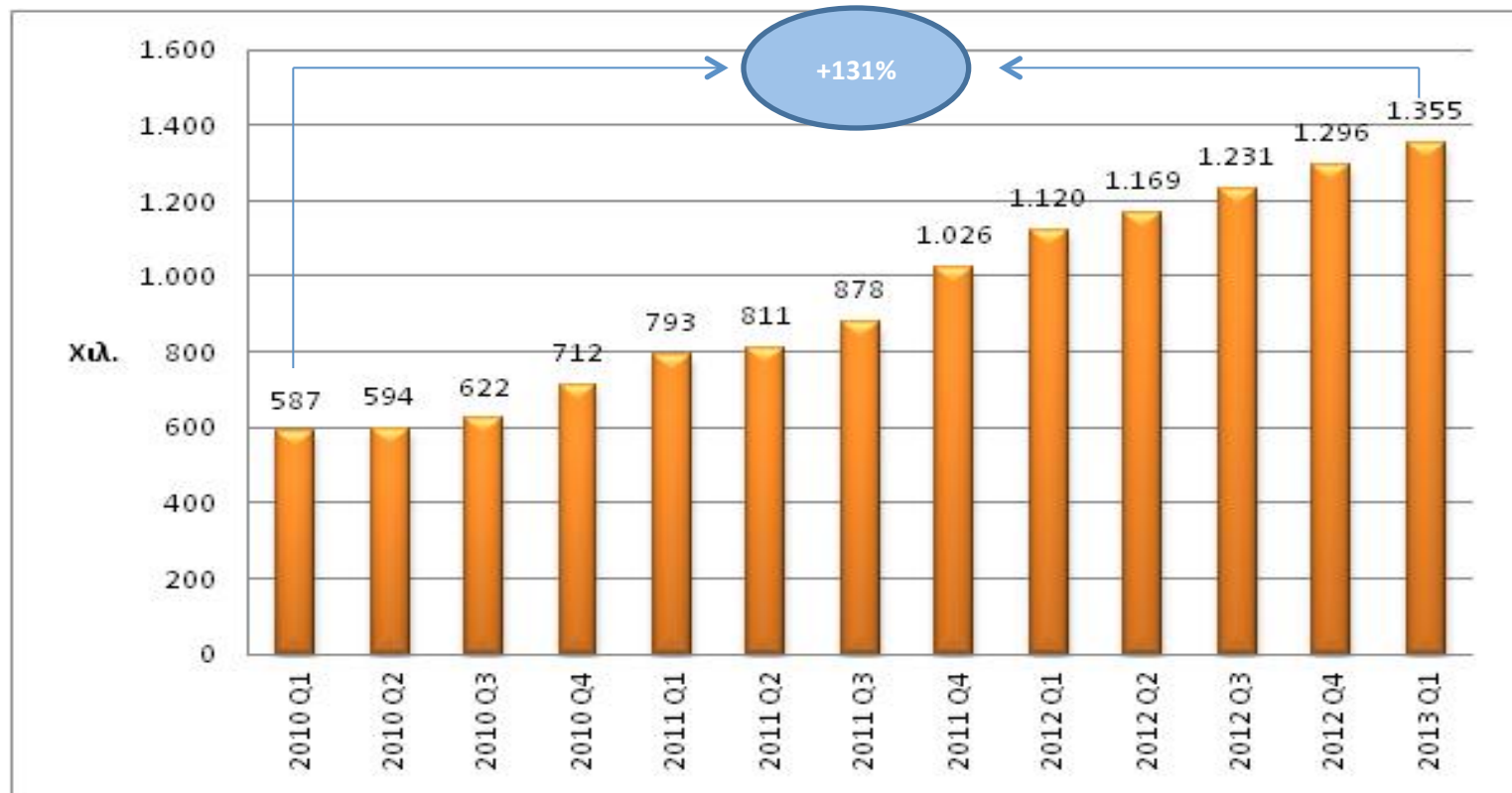
Όπως και η καταναλωτική εμπιστοσύνη ... αν και η βελτίωση ανακόπτεται τον Ιούνιο

Καταναλωτική Εμπιστοσύνη

Σε ανοδική τροχιά η ανεργία...

Αριθμός ανέργων στην Ελλάδα, α' τρίμηνο 2010 – α' τρίμηνο 2013

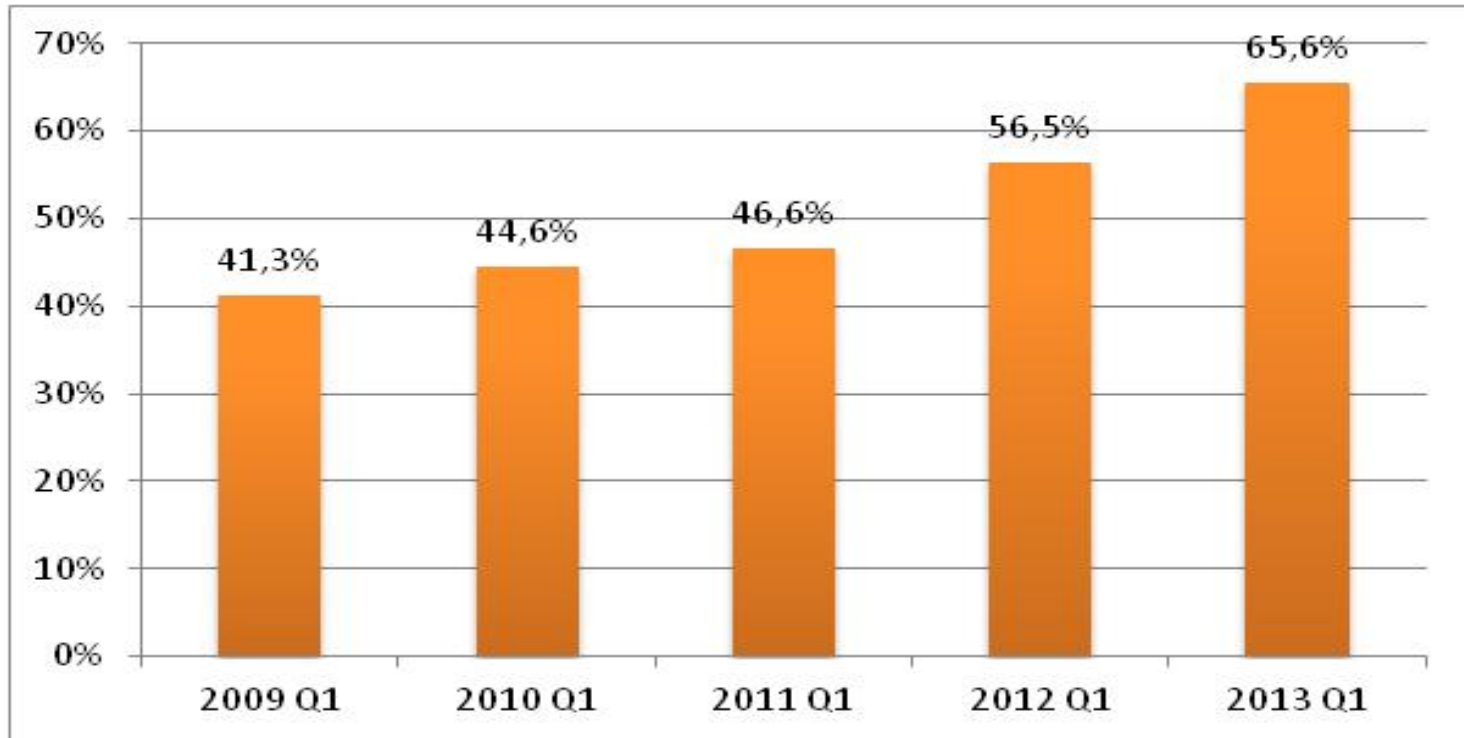

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

- Στο 27,4% η ανεργία το α' τρίμηνο του 2013 έναντι 22,6% το α' τρίμηνο του 2012.
- Πανευρωπαϊκή πρωτιά, πάνω και από Ισπανία (27,3%)

...διευρύνεται και η μακροχρόνια ανεργία

Μακροχρόνια άνεργοι ως ποσοστό του συνόλου των ανέργων

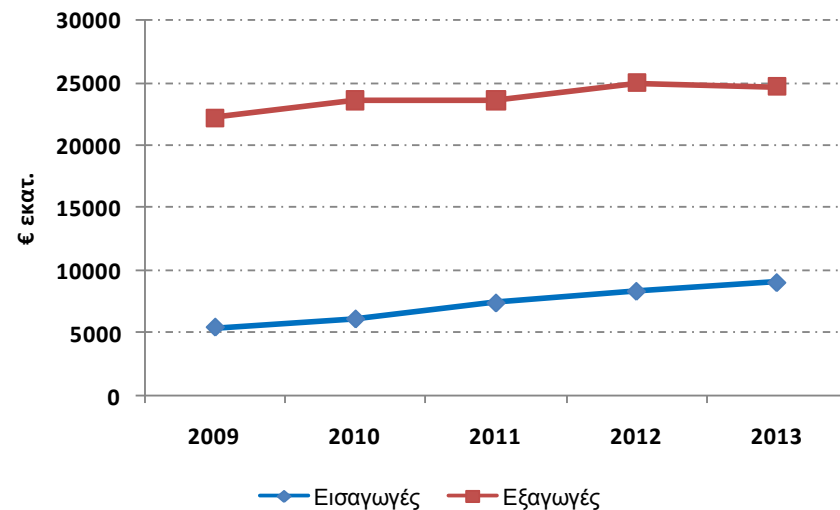
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

- Μακροχρόνια άνεργοι (>12 μήνες) το α' τρίμηνο 2013 (889 χιλ.) έχουν υπερτριπλασιαστεί σε σχέση με το α' τρίμηνο του 2009 (191 χιλ.).
- Σχεδόν 2 στους 3 ανέργους το α' τρίμηνο του 2013 είναι μακροχρόνια άνεργοι

Σημαντική συρρίκνωση εμπορικού ισοζυγίου αγαθών το α' τετράμηνο του 2013

- **Εξαγωγές αγαθών:** +8 % το α' τετράμηνο του 2013 (€8,9 δισ.)
- **Εισαγωγές:** -6,6% (€15,4 δισ).
- **Εμπορικό έλλειμμα:** -21,4% (€6,4 δισ.)
- Ενίσχυση εξαγωγών σε «**Αγροτικά προϊόντα**» (+14,3%) και «**Καύσιμα**» (+21,8%)
Αλλά πτώση σε «**Πρώτες ύλες**» (-20,8%) και «**Βιομηχανικά Προϊόντα**» (-2,5%)

Αξία ελληνικών εξαγωγών και εισαγωγών α' τετραμήνου κατά τα έτη, 2009-2013

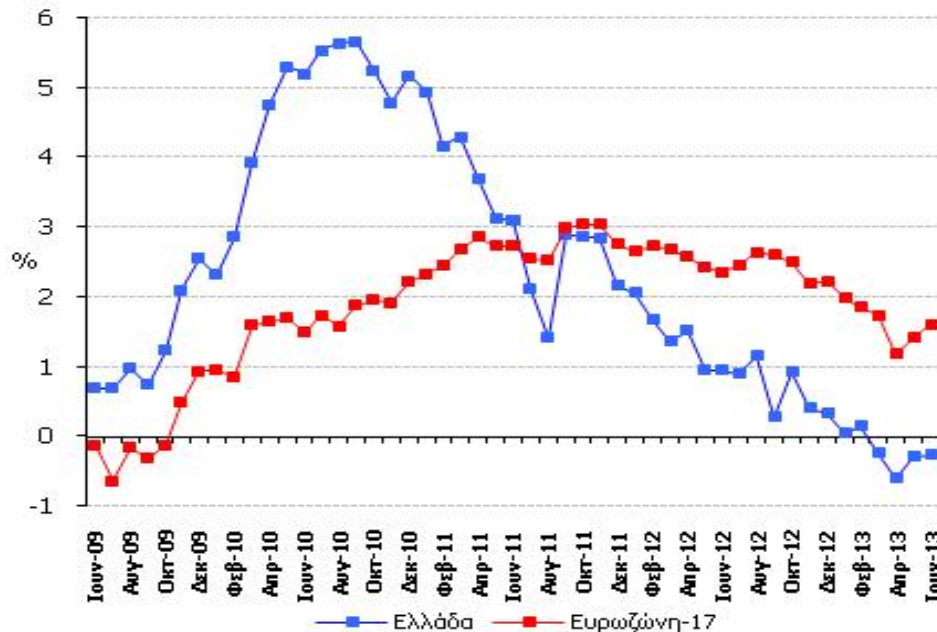
Αγορές:

- **απώλειες** σε Βαλκάνια (-10,6%), Κίνα (-7,2%), Κύπρο (-27,4%), και Ρωσία (-7,8%), στον αντίποδα οι ΗΠΑ (+4,9%)
- **άνοδος** σε EU17 (+15,1%) με Ιταλία (+37,4%), Ισπανία (+27,2%) και Γερμανία (+2,4%)
- **υψηλή άνοδος** σε Τουρκία (+31%)

Αποπληθωρισμός

- ΓΔΤΚ: Ιαν.-Ιούν. 2013: **-0,2%** έναντι **1,8%** στο αντίστοιχο διάστημα του 2012
- ΓΔΤΚ: Ιούνιος 2013: **-0,4%**

Εξέλιξη πληθωρισμού βάσει ΕνΔΤΚ, Ετήσιες ΠΜ

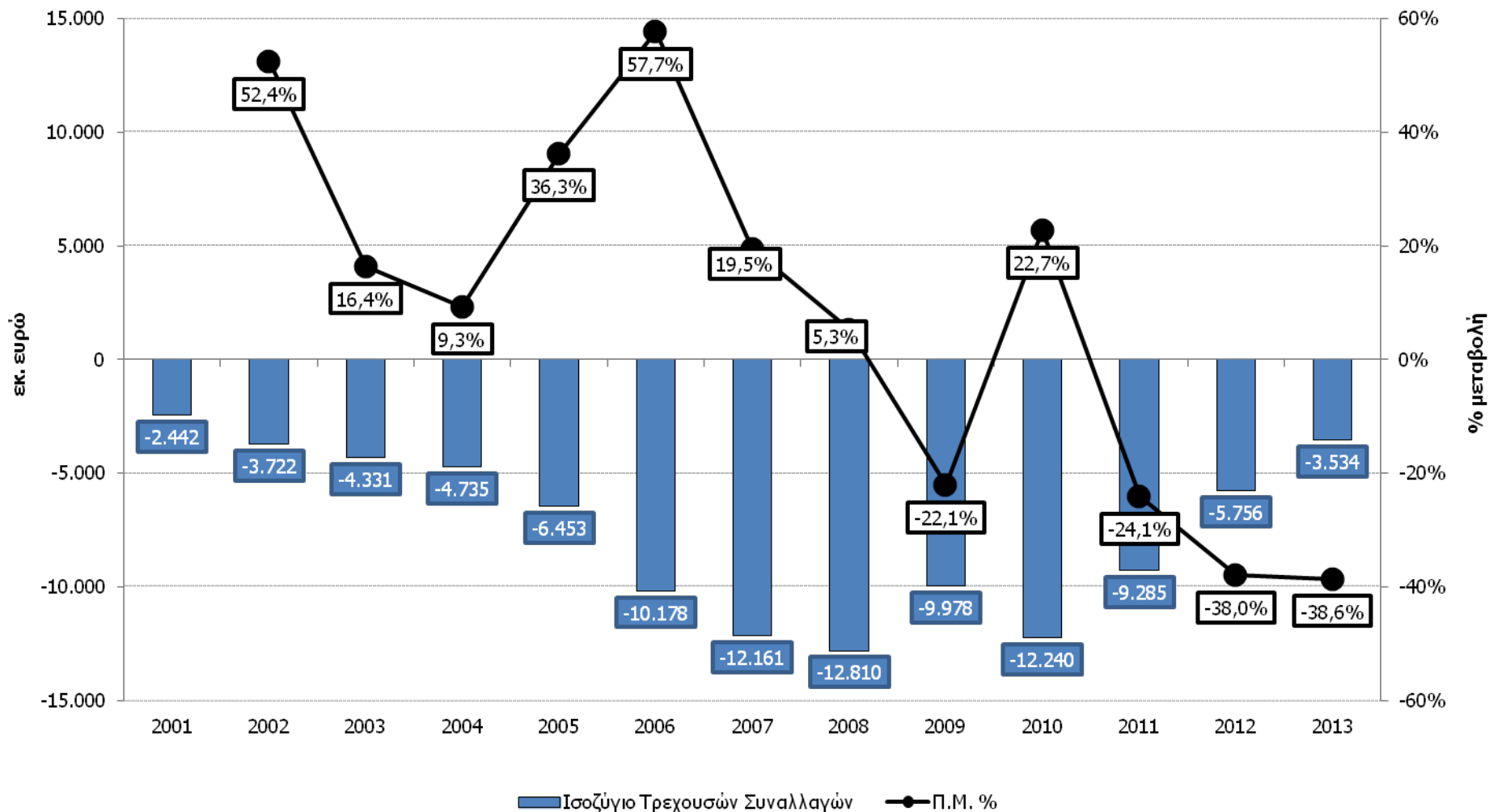

- **Δομικός πληθωρισμός** το α' πεντάμηνο: **-1,3%**
- Αρνητικός πληθωρισμός:
Επικοινωνίες (-5%),
Υγεία και Εκπαίδευση (-4%),
Διαρκή αγαθά (-3,6%),
Αναψυχή (-2,9%),
Υπηρεσίες (-2,7%),
Ξενοδοχεία (-1,4%)
- Για το α' τετράμηνο του 2013 μειώσεις στις τιμές εισαγόμενων πρώτων υλών: **-3,3%** έναντι -1,2% για EU17
- Δείκτης Εγχώριας Αγοράς:
-0,7% (α' πεντάμηνο του 2013) έναντι ανόδου 6,3% (α' πεντάμηνο του 2012)

Πρόβλεψη ΙΟΒΕ για το σύνολο του 2013: **-0,4%**

Συνεχής συρρίκνωση στο έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, στο 60% του 2012 και στο ¼ σχεδόν του 2008

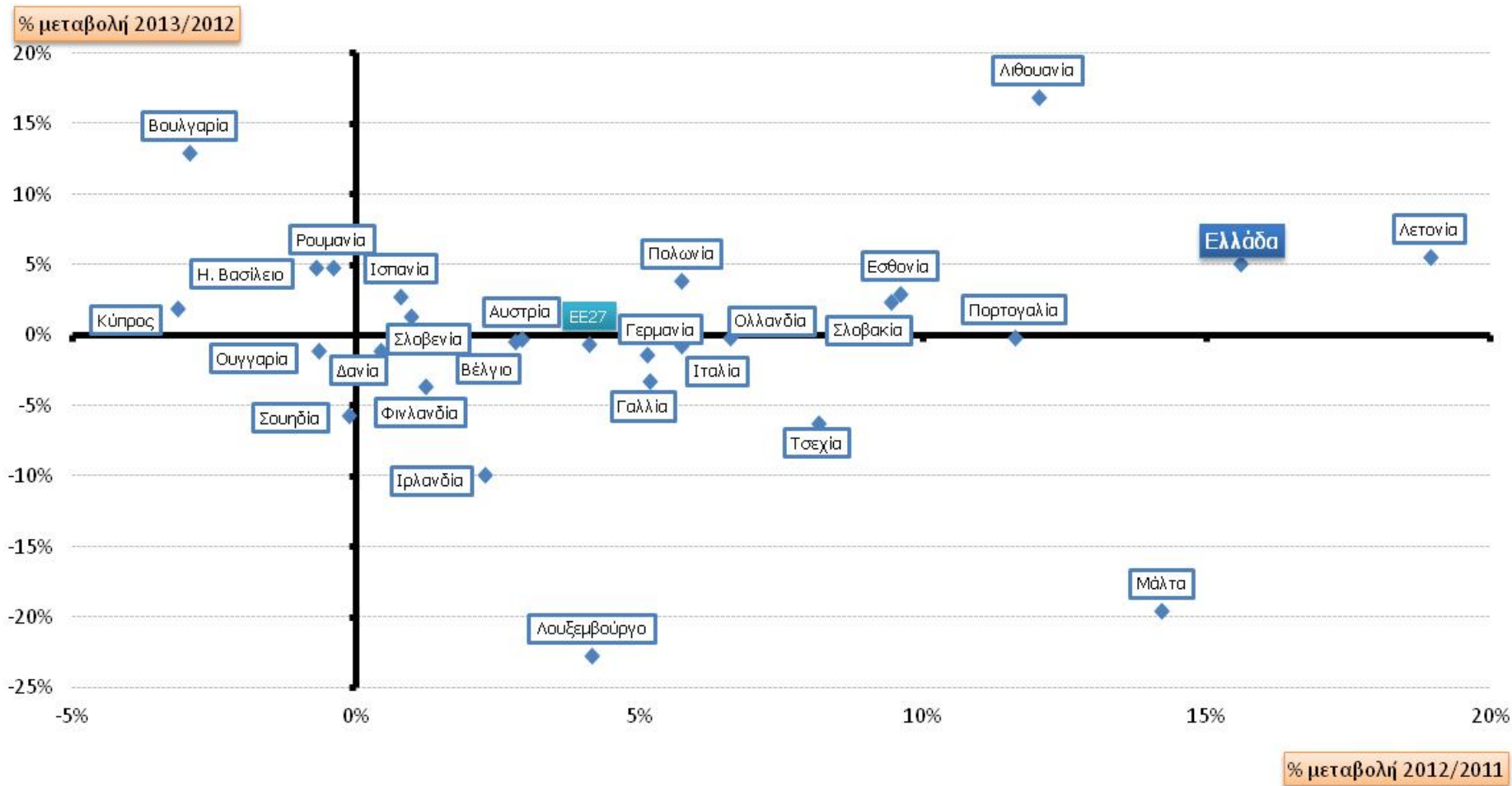
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών, Ιανουάριος – Απριλίου 2001-2013

Οι ελληνικές εξαγωγές κερδίζουν έδαφος, παρά το δυσχερές διεθνές οικονομικό περιβάλλον. Διατηρήθηκε ο θετικός ρυθμός αύξησης και το 2012 και το 2013

Ποσοστιαία μεταβολή εξαγωγών αγαθών Ιαν-Μαρ 2013 κα 2012, ανά χώρα

13 χώρες με θετικό ρυθμό το 2012, εμφάνισαν αρνητικό πρόσημο το 2013

Εξελίξεις – τάσεις στη συνέχεια του 2013

- **Έμφαση στην υλοποίηση διαρθρωτικών αλλαγών στην ελληνική οικονομία και στο δημόσιο τομέα το 2013**
 - ο Τα δημοσιονομικά μέτρα για το τρέχον έτος έχουν ήδη δρομολογηθεί
 - ο Καθυστερήσεις – αναβολές προηγούμενων ετών και μονομερής εστίαση στα δημοσιονομικά έχουν επιφέρει συσσώρευση «ημιτελών» μεταρρυθμίσεων \ δύσκολη η ταυτόχρονη υλοποίησή τους
 - ο Όμως οι συγκεκριμένες διαδικασίες αποτελούν συχνά εστία οξύτατων πολιτικών διενέξεων και κοινωνικών αντιδράσεων, όπως πρόσφατα
- **Σταδιακή βελτίωση διεθνούς κλίματος για την Ελλάδα**
 - ο Ενίσχυση διεθνούς επενδυτικού ενδιαφέροντος, με ανακοίνωση συγκεκριμένων επενδυτικών σχεδίων
 - ο Παρά τις αποκλίσεις από τους στόχους, δρομολογούνται ιδιωτικοποιήσεις / παραχωρήσεις από το δημόσιο τομέα
 - ο Όμως το διεθνές περιβάλλον δεν είναι ευνοϊκό (Ευρωζώνη – ΕΕ σε ύφεση, επιβράδυνση μεγέθυνσης παγκόσμιας οικονομίας, επενδυτική επιφυλακτικότητα από τη γενίκευση στην ΕΕ των μέσων που χρησιμοποιήθηκαν στις τράπεζες της Κύπρου)

Εξελίξεις – τάσεις στη συνέχεια του 2013

- **Ισχυρές επιπτώσεις και φέτος από τα δημοσιονομικά μέτρα και τις μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας**
 - ο Σημαντικός περιορισμός εισοδημάτων στο δημόσιο τομέα και των συνταξιούχων \ θα ολοκληρωθεί με την κατάργηση των εποχικών επιδομάτων
 - ο Διευρύνεται η εφαρμογή διαρθρωτικών αλλαγών στην αγορά εργασίας (λήξη μετενέργειας της τελευταίας ΕΓΣΣΕ)
- **Εν εξελίξει η θωράκιση του τραπεζικού συστήματος**
 - ο Επίτευξη προστασίας από την κρίση στην Κύπρο
 - ο Ολοκλήρωση διαδικασιών ανακεφαλαίωσης εντός του γ' τριμ.
 - ο Stress test στα τέλη του έτους → επενεργεί ανασταλτικά στην παροχή ρευστότητας
- **Κρίσιμη διαπραγμάτευση για τη λήψη της επόμενης δόσης το φθινόπωρο: Οριστικοποίηση δημοσιονομικών παρεμβάσεων 2014-2015**
 - Επανεξέταση βιωσιμότητας ελληνικού χρέους: πιθανή χορήγηση νέου δανείου από την ΕΕ, καθώς το τρέχον ολοκληρώνεται στο β' τρίμ. 2014

Προβλέψεις 2013

- **Περαιτέρω υποχώρηση αγοραστικής δύναμης και κατανάλωσης νοικοκυριών** → στην περιοχή του -9,0%
 - Λόγω δημοσιονομικών μέτρων, διαρθρωτικών αλλαγών στην αγορά εργασίας και ανόδου της ανεργίας
- **Συνέχιση εκτεταμένων περικοπών στη δημόσια κατανάλωση: ~-6,0% το 2013**
- **Περαιτέρω κάμψη επενδυτικών δαπανών (~-10%), εξαιτίας κυρίως της φθίνουσας εγχώριας ζήτησης**
 - ο Δύσκολη η άντληση ρευστότητας εν μέσω ανακεφαλαιοποίησης και εν όψει stress test
 - ο Υποεκτέλεση ΠΔΕ και φέτος (μόλις €1,1 δισεκ. δαπάνες την περίοδο Ιανουαρίου-Μαΐου)
 - ο Χαμηλότερη των στόχων η πορεία των ιδιωτικοποιήσεων – παραχωρήσεων
 - ο Οι ανακοινωμένες ξένες άμεσες επενδύσεις και ιδιωτικοποιήσεις θα τονώσουν στην επενδυτική δραστηριότητα κυρίως από το 2014
 - ο Αλλαγή τάσης στο σχηματισμό αποθεμάτων στα προσεχή τρίμηνα
 - ο Την πτώση των επενδύσεων συγκρατεί η σταθερή, σε ορισμένες περιπτώσεις ελαφρά αυξημένη ζήτηση από το εξωτερικό

Προβλέψεις 2013

Εξωτερικός Τομέας

- Κλιμάκωση υποχώρησης εισαγωγών λόγω χαμηλής ζήτησης (~-10,0%)
- **Σταθεροποίηση εξαγωγών**, ενδεχομένως μικρή άνοδός τους, κυρίως από εξαγωγές αγαθών
 - Διείσδυση σε νέες αγορές (Λατινική Αμερική) και σημαντική αύξηση προς Τουρκία.
 - Περιορισμός πτώσης εξαγωγών υπηρεσιών στο α' τρίμ. από την υψηλότερη τουριστική κίνηση από το εξωτερικό.
 - Ανασχετικός παράγοντας στη βελτίωση του ισοζυγίου του εξωτερικού τομέα η χαμηλότερη ζήτηση από Κύπρο. Πάρα ταύτα, περαιτέρω συρρίκνωση του εξωτερικού ελλείμματος το 2013.

Λαμβάνοντας υπόψη τις παραπάνω τις τάσεις στις συνιστώσες του ΑΕΠ, αναμένεται η **ύφεση το 2013 να διαμορφωθεί στην περιοχή του 4,8-5%**

Προβλέψεις 2013

- Η διατήρηση της ύφεσης σε υψηλά επίπεδα, παρά την πιθανή εποχική επιβράδυνση στο τρίτο τρίμηνο, δε θα επιτρέψει **μείωση της ανεργίας**. Ανασχετικά στην άνοδο σε αυτή θα επιδράσουν:
 - ο Υψηλότερη απασχόληση σε τουριστικές επιχειρήσεις τους καλοκαιρινούς μήνες
 - ο Υλοποίηση πολλών προγραμμάτων του ΟΑΕΔ που εστιάζουν σε ανέργους
- ο Εκτίμηση IOBE για την ανεργία 2013: **27,8%**
- Η αναιμική ζήτηση θα συνεχίσει να ασκεί περιοριστικές πιέσεις στις **τιμές** → κλιμάκωση αποπληθωριστικής τάσης
 - ο Ανάσχεση πληθωριστικών τάσεων από το «πάγωμα» τιμολογίων χαμηλής τάσης της ΔΕΗ και ελαφρύνσεις στα τιμολόγια μέσης-υψηλής τάσης
 - ο **Συγκράτηση πτώσης τιμών** από τόνωση ζήτησης στις τουριστικές περιοχές, σε συνδυασμό με το χαμηλό δείκτη τιμών στο δίμηνο Ιουλίου-Αυγούστου 2012
- ο Ως αποτέλεσμα, **αποπληθωρισμός** το 2013, κατά -0,4%

Μελέτη IOBE

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΑΓΩΓΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ ΤΑΡ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

- Το μεγαλύτερο τμήμα του αγωγού θα κατασκευαστεί επί ελληνικού εδάφους
- Συνολική επένδυση στην Ελλάδα εκτιμάται ότι θα ξεπεράσει τα €1,4 δισεκ.
- Ποσοτικοποίηση οικονομικών επιδράσεων από την κατασκευή και λειτουργία του ΤΑΡ σε όρους αξίας παραγωγής, προστιθέμενης αξίας, απασχόλησης
- Χρονική έκταση:
 - Περίοδος κατασκευής (2015-2018)
 - Περίοδος λειτουργίας (2019-2068, ανά 10 έτη)
- Γεωγραφική:
 - Βόρεια Ελλάδα
 - Ανατολική Μακεδονία – Θράκη, Κεντρική Μακεδονία, Δυτική Μακεδονία

Η μελέτη είναι διαθέσιμη στο www.iobe.gr

Κάθε επενδυτική δαπάνη έχει άμεσες, έμμεσες, προκαλούμενες και ενδεχομένως δευτερογενείς επιδράσεις

Επενδυτική
δαπάνη

Καταλυτικές /
δευτερογενείς
επιδράσεις

Άμεσες επιδράσεις

Αυξημένη
δραστηριότητα
στους
προμηθευτές
του ΤΑΡ

Έμμεσες
επιδράσεις

Αυξημένη
δραστηριότητα
κατά μήκος της
αλυσίδας
εφοδιασμού

Προκαλούμενες
επιδράσεις

Αυξημένη
δραστηριότητα σε
όλη την οικονομία
από την
κατανάλωση του
επιπλέον
εισοδήματος

Δραστηριότητα → παραγωγή, προστιθέμενη αξία, ΑΕΠ, απασχόληση, φορολογικά έσοδα, κλπ.

Διαστάσεις οφέλους

Από την κατασκευή και λειτουργία του αγωγού

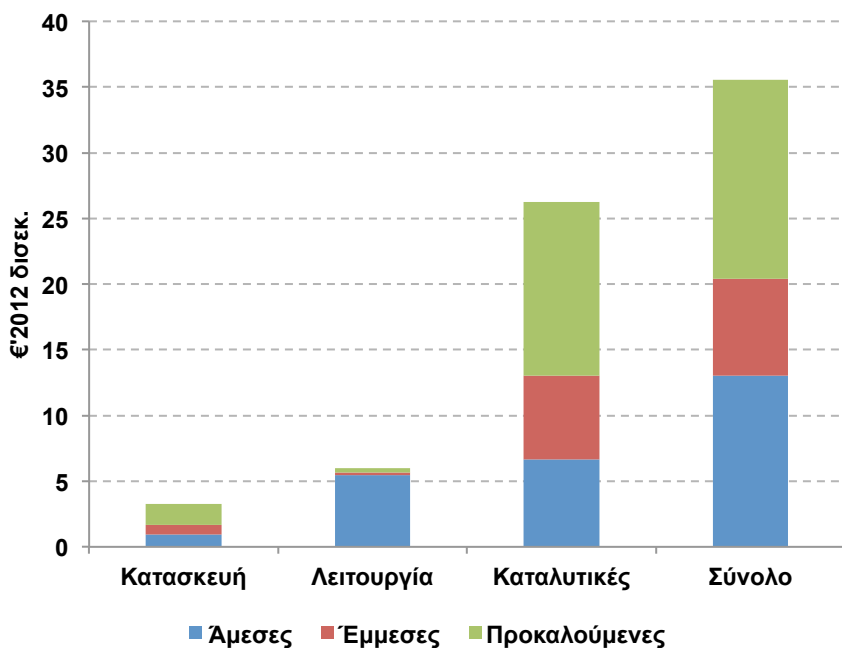
Από την κεφαλαιοποίηση της αποκτηθείσας εμπειρίας των προμηθευτών στην κατασκευή του αγωγού

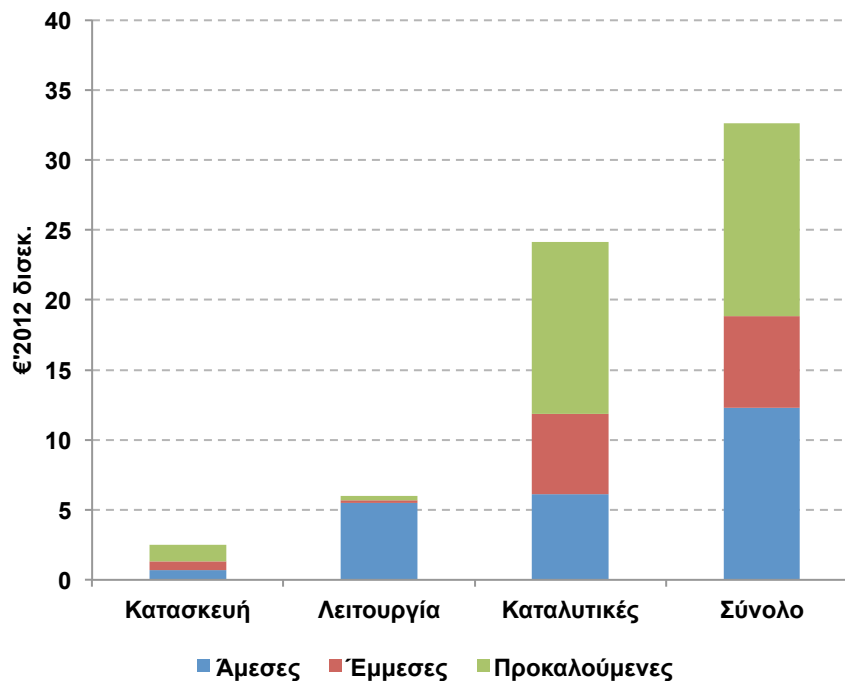
Από την εισαγωγή φυσικού αερίου στο μείγμα καυσίμων της Δυτικής Μακεδονίας

Η κατασκευή και λειτουργία του TAP δημιουργεί €33-36 δισ. αξία παραγωγής συνολικά την περίοδο 2015-68, ανάλογα με το εάν οι σωλήνες θα είναι εγχώριας παραγωγής

Σύνολο Ελλάδας - Επιδράσεις στην Αξία Παραγωγής
Σενάριο Σωλήνες Εγχώριας Παραγωγής

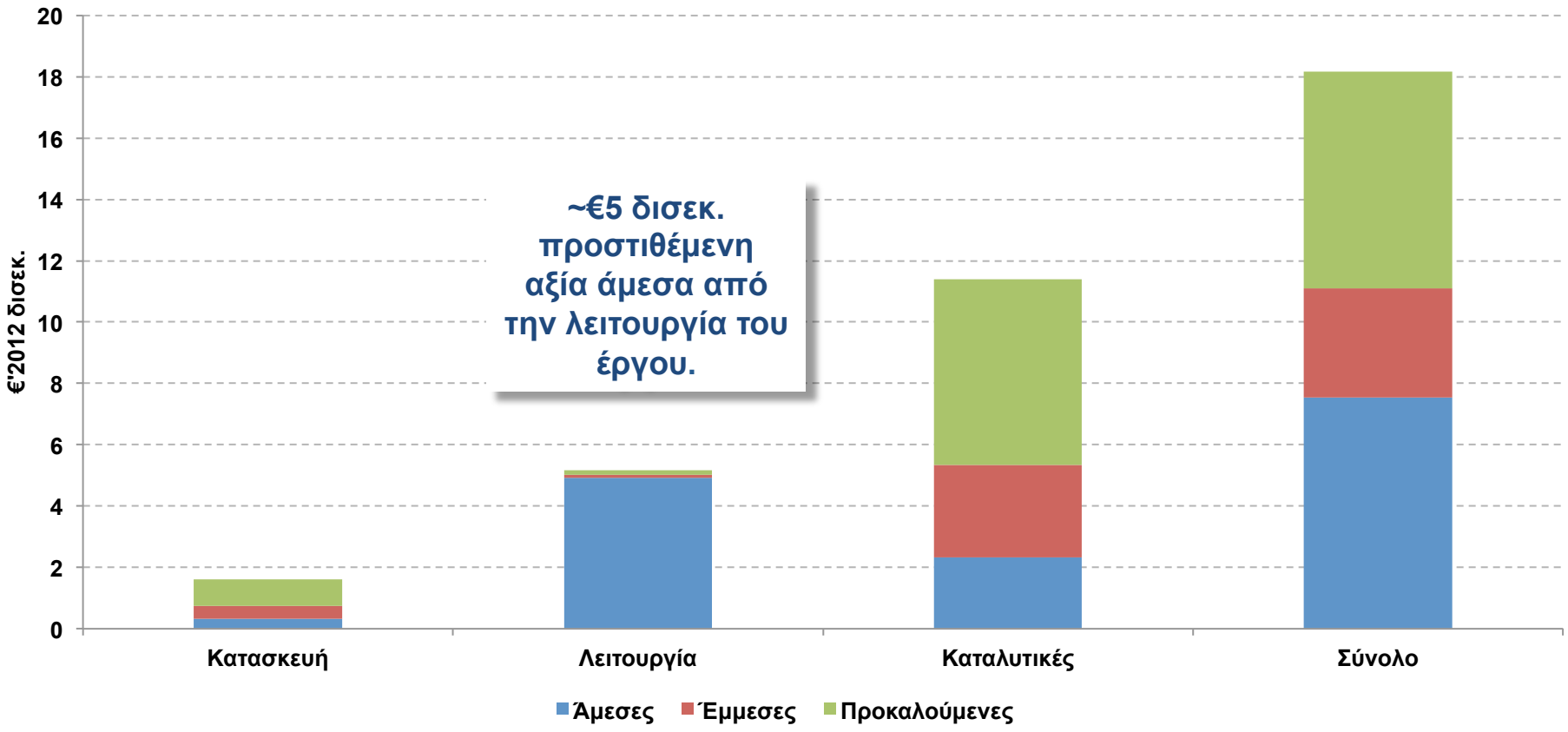
Σύνολο Ελλάδας - Επιδράσεις στην Αξία Παραγωγής Σενάριο Εισαγόμενοι Σωλήνες

Πηγή: Υπόδειγμα εισροών-εκροών IOBE, Πίνακες εισροών-εκροών Eurostat

Πάνω από 70% της συνολικής επίδρασης προέρχεται από καταλυτικές επιδράσεις, δηλ. από την κεφαλαιοποίηση της αποκτηθείσας εμπειρίας των προμηθευτών του TAP και σε λιγότερο βαθμό λόγω της ενδεχόμενης διαθεσιμότητας φυσικού αερίου στη Δυτική Μακεδονία.

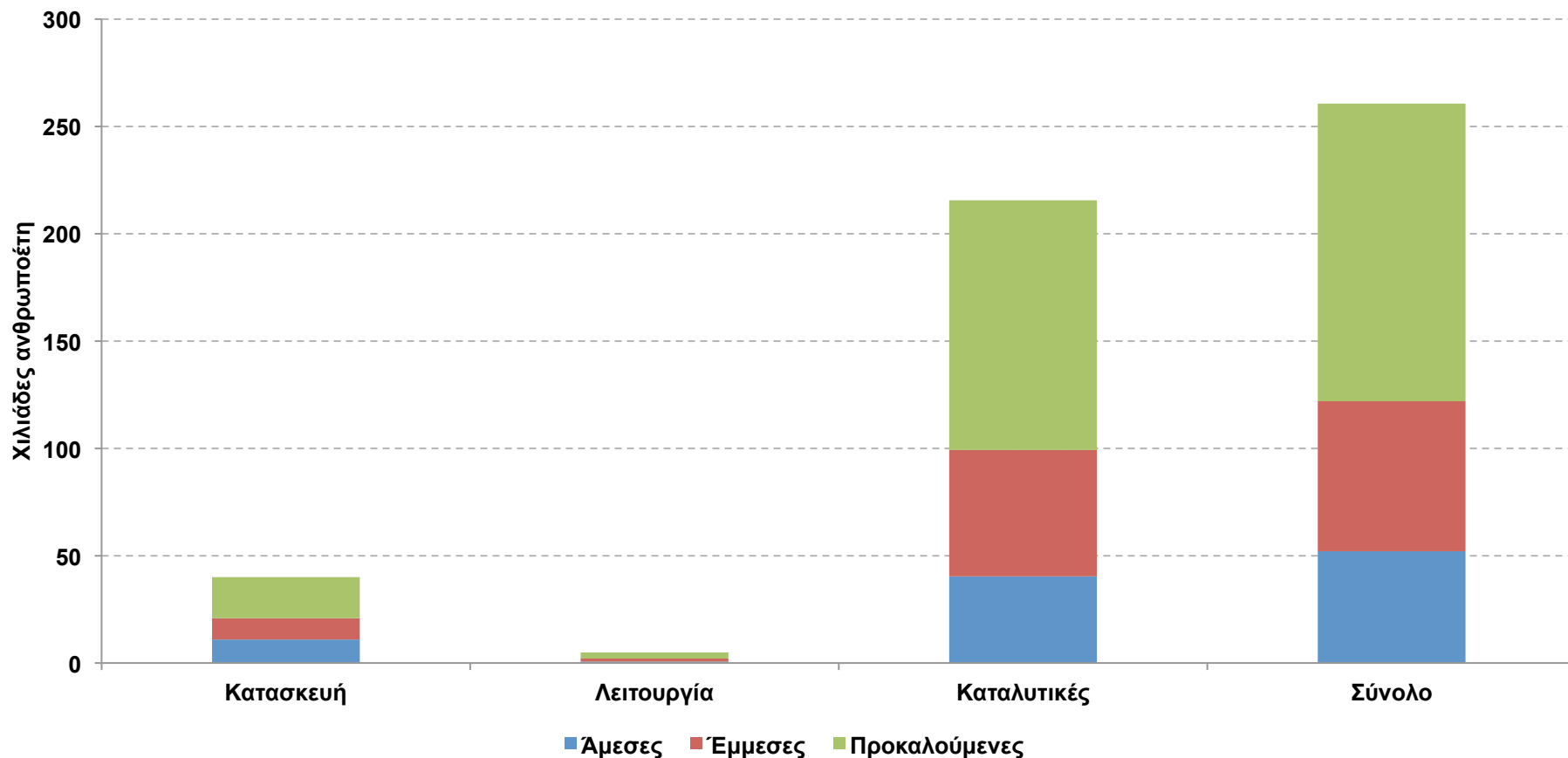
Σε όρους ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας (μισθοί, ακαθάριστο λειτουργικό πλεόνασμα & φόροι στην παραγωγή) η επίπτωση ανέρχεται σε €17-18 δισεκ.

Πηγή: Υπόδειγμα εισροών-εκροών IOBE, Πίνακες εισροών-εκροών Eurostat

Σε ετήσια βάση, προστίθενται κατά μέσο όρο €310-340 εκ. στο ΑΕΠ της χώρας.

Το έργο δημιουργεί 235 – 260 χιλ. «άνθρωπο-έτη» εργασίας (περίπου 4.300 – 4.800 θέσεις εργασίας ανά έτος), κυρίως από δευτερογενείς επιδράσεις

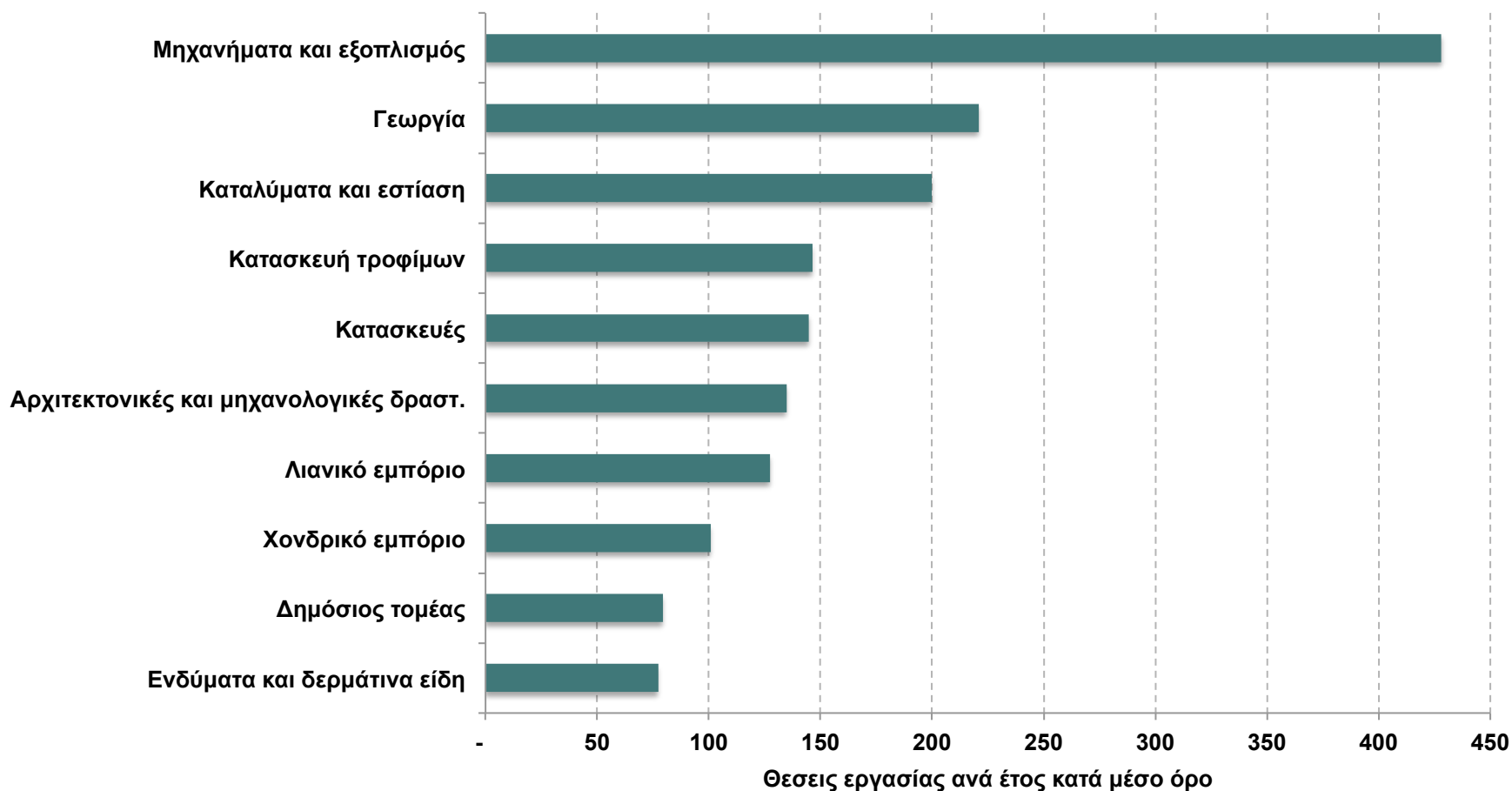

Πηγή: Υπόδειγμα εισροών-εκροών IOBE, Πίνακες εισροών-εκροών Eurostat

Κατά την κατασκευή, το ετήσιο ύψος των θέσεων εργασίας είναι υψηλότερο (8-10 χιλ.).

Καθώς η λειτουργία του αγωγού απασχολεί λίγα άτομα, οι περισσότερες θέσεις εργασίας δημιουργούνται σε μηχανήματα και εξοπλισμό

Βόρεια Ελλάδα - Επίπτωση στην απασχόληση των κλάδων

Πηγή: Υπόδειγμα εισροών-εκροών IOBE, Πίνακες εισροών-εκροών Eurostat

Συνολικά αποτελέσματα

- Η κατασκευή και η λειτουργία του TAP αναμένεται να δημιουργήσει €310-340 εκατ. ΑΠΑ ανά έτος για τουλάχιστον 5 δεκαετίες
- **Απασχόληση: 4,300 θέσεις εργασίας κατά μέσο όρο (4,800 θέσεις σε σενάριο εγχώριας παραγωγής σωλήνων) και 8 – 10 χιλ. κατά τη διάρκεια κατασκευής του αγωγού (2015-18)**
- Η επίδραση της επένδυσης επικεντρώνεται σε περιοχές που έχουν πληγεί έντονα από την ύφεση: 3/5 της επίπτωσης στην παραγωγή και λίγο λιγότερο από τις μισές θέσεις εργασίας στην Ελλάδα θα πραγματοποιηθούν στις 3 βορειότερες περιφέρειες της χώρας
- **Όμως πάνω από 60% της δυνητικής επίπτωσης στην προστιθέμενη αξία, 70% στην παραγωγή και 80% στην απασχόληση εξαρτάται από την ικανότητα των Ελληνικών επιχειρήσεων να μετατρέψουν την εμπειρία τους με τον TAP σε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.**

ΣΥΝΕΠΩΣ...

- Η επιλογή του TAP είναι αναμφίβολα μία θετική εξέλιξη για την ελληνική οικονομία
 - Σημαντικά γεωστρατηγικά οφέλη που δεν ποσοτικοποιούνται εύκολα.
- **Εντυπωσιακά ποσοτικά αποτελέσματα, αλλά δεδομένες αδυναμίες κάθε μοντέλου. ΌΜΩΣ:**
 - Τα οφέλη αυτά - στο πλήρες τους εύρος - δεν προκύπτουν αυτόματα, αλλά απαιτούν κινητοποίηση τόσο σε επίπεδο διαπραγμάτευσης με την κοινοπραξία, όσο και κινητοποίησης του εγχώριου επιχειρηματικού συστήματος να ενταχθεί ενεργά στην κατασκευή και λειτουργία του έργου
- Ο βαθμός στο οποίο αυτό θα συμβεί και η αποτελεσματικότητα αυτών των ενεργειών, θα καθορίσει και το βάθος της προκαλούμενης επίδρασης και τελικά το ύψος των ωφελειών για την χώρα.